

Deniq; sic fraternam mitigauit iracundiã ut cuius
 verebat inimicias / adipisceret grãtiã. Suid de Jo
 seph loquar / qui utiq; habebat cupiditatẽ libertatis
 ⁊ suscepit seruitiũ necessitatez. [⁊] subditus in seruitu
 te / q̄ in virtute constãs / q̄ benignus in carcere / sapi
 ens in [⁊] interpretatione in potestate moderatus / in vber
 tate prouidus / in fame iustus : ordinẽ laudis rebus
 adiungẽs / ⁊ oportunitatẽ temporibus / [⁊] equitatẽ po
 pulis / officii sui moderatione dispensans. Job quo
 q; iusta secũdis atq; aduersis rebus irrephensibilis
 patiens / gratus deo atq; acceptus / vexabat̃ dolori
 bus. se se consolabat̃. Dauid etiam fortis in bello /
 patiens in aduersis / in hierusalem pacificus / in victo
 ria mansuetus / in peccato dolens / in senectute prou
 idus / rerũ modos / vices tẽporũ / per singulariũ sonos
 seruauit etatum. ut mihi videat̃ / non minus viuẽdi
 genere / q̄ canedi suauitate predulcis / immortalẽ deo
 sui fuisse meriti cantilenam.

Capitulum secundum Tres habens partes.

Quod his viris virtutiũ principalium officiiũ ve
 fuit. quarũ primo loco constituerũt prudẽciam
 que in veri inuestigatione versat̃. ⁊ sciẽtiẽ plenioris
 infundit cupiditatem. Secundo iusticiã. que suum
 cuiq; tribuit. alienum non vendicat. utilitatem pro
 priam negligit / ut communẽ equitatem custodiat.
 Tertio fortitudinem. que ⁊ in rebus bellicis excelsi
 animi magnitudine / ⁊ domi eminet. corporisq; pre
 stat viribus. Quarto temperantiã. que modum or
 dinẽq; seruat omnium / que vel agenda vel dicen
 da arbitramur.

Hec forsitan aliquis dicat primo loco poni oportuisse. qm̄ ab his quatuor virtutibus nascuntur officiorum

genera. Sed hoc artis est / vt primo officiū definiat /
postea in cetera genera diuidat. Nos autē artem fugi-
mus. exempla maiorū p̄ponimus que ne obscuritatē
afferunt ad intelligēdum / neq; ad tractādū versuti-
as. Sit igitur nobis vita maiorū / discipline speculū
non calliditatis commētarium. imitandi reuerentia /
non disputandi astutia.

Fuit igitur in sancto Abraham primo loco prudē-
tia. te quo dicit scriptura / credidit Abrahā deo / et re-
putatum ē ei ad iusticiam. Nemo enim prudens / qui
dñm nescit. Deniq; inspiens dixit / quia non ē deus.
Nam sapiēs non diceret. Sūo enim sapiēs / qui non
requirit autorē suum / qui dicit lapidi / pater meus es
tu / qui dicit diabolo vt / Antichri / autor meus es
tu? Quomodo sapiēs / vt Arrianus / qui mauult imper-
fectū autorem habere atq; degenerē / q̄ verū atq; per-
fectum? Sūo sapiens / vt / Marcion atq; Eunoniū /
qui malunt dñm malum / q̄ bonum habere? Sūo sapi-
ens qui deum suū nō timet? Fructum enim sapiētie ti-
mor dñi. Et alibi habes. Sapiētes nō declināt de ore
dñi. s; tractant in cōfessionibus suis. Simul quoq;
dicēdo scriptura reputatum ē ei ad iusticiam / alteri-
us virtutis ei gratiā detulit. Primo igitur nostri disti-
nierunt / Prudentiam / in veri consistere cōgnatione.
Suis enim illos ante Abrahā / Dauid / Salomonem?
Deinde iusticiā spectare ad societate generis humani.
Deniq; Dauid ait / dispersit / dedit pauperib; iusticia
eius manet in eternū. Iustus miseret. iustus omodat. Sa-
piētia et iusto / totus mūdus diuitiarū ē. Iustus omnia
p̄ suis habet. sua pro cōmunibus. Iustus sapiē prius
q̄ alios accusat. Ille enim iustus / q̄ nec sibi parat. et
occulta sua latere nō patitur. Vide q̄ iustus Abrahā.

desperat in senectute
p̄sentem deo negandū
am non parant. Ne-
mor / in vno facto
nec filii gratia antequā
tū acceptam redere
tione cōhibere. Duce-
filius. temptabat at-
tur. Reuertebat filius
bat paterna viscera
Necesse et quare vni-
q; p̄terans modum /
sacrificia necessaria v-
hac dum gladium ed-
nue vt filium referat
cōi qui dei vult facere
me / Sicut vult / qui es-
neribus in fratre diuisi-
luctatus est? Quid mo-
loris et temporibus dese-
terere cōiuncto q̄ vni-
filiis / amori potius co-
centesat / Ne q̄ sapiē-
q̄ iustus qui ad sen-
omnibus / et p̄terite
et autor future / mū-
sibi uatū. Et foris
terans / vt diluuiū
qua moderacione deg-
tolumbam dimitteret
vnde oportunitatem
Capitulum tertium

etiam non supportum non

etiam non supportum non

Susceperat in senectute filium per repromissionē . re
 poscenti deo/negandum ad sacrificium (quāuis vni
 cum) non putauit. Aduerte hic ōnes virtutes quat
 tuor / in vno facto . Fuit sapientie / deo credere .
 nec filii gratiā anteferre / auctoris p̄cepto . Fuit iusti
 tie / acceptum reddere . Fuit fortitudinis / appetitū ra
 tione cohibere . Ducebat hōstiam pater . interrogabat
 filius . temptabat affectus patris sed non vinceba
 tur . Repetebat filius appellatiōnē paternā . compūge
 bat paterna viscera . sed non minuebat deuotionem .
 Accedit ⁊ quarta virtus tēperantia . Tenebat iustus
 ⁊ pietatis modum / ⁊ executionis ordinē . Deniq; dū
 sacrificio necessaria vehit / dum ignē adolet / dū filiū
 ligat / dum gladium educt / hoc immolādi ordine me
 ruit / vt filium reseruaret . Suid sapiētius sancto ⁊ a
 cob / qui deū vidit facie ad faciem / ⁊ bñdictionem me
 ruit? Suid iustus / qui ea que acquiserat / oblatiis mu
 neribus cū fratre diuisit? Suid fortius / qui cum deo
 luctatus est? Suid modestius eo / qui modestiā ita / ⁊
 locis ⁊ tēporibus deferebat / vt filie iniuriā mallet p̄
 texere coniugio q̄ vudicare / eo q; inter alienos po
 situs / amori potius consulēdum / q̄ odia colligenda
 censebat? Hōc q̄ sapiēs / qui tantā fabricauit archā?
 Q; iustus / qui ad semen omniū reseruatus / solus ex
 omnibus / ⁊ preterite generatiōnis superstes est factus
 ⁊ autor future / mūdo potius ⁊ vniuersis magis / q̄
 sibi natus? Q; fortis / vt dimidium vinceret? Q; tem
 perans / vt diluuium tolleraret? Quando introiret /
 qua moderatiōne degeret / quando coruum / quando
 columbam dimitteret / qñ reciperet reuertētes / qñ ex
 eundi oportunitatem captare agnosceret?

Capitulum tertium Quattuor habens partes.

p̄cepto ⁊ ab hōi in rege
 p̄cepto ⁊ ab hōi in rege

NEA p̄cepto q; q; p̄cepto
 ut i p̄cepto q; q; p̄cepto

NEA p̄cepto q; q; p̄cepto
 ut i p̄cepto q; q; p̄cepto

quod ut credamus eum iudicem futurum / quem et occulta non fallat / et indecora offendant / et honesta delectant.

Omnibus igitur hominibus inest secundum naturam humanam verum inuestigare. que nos ad studium cognitionis et scientie trahit. et inquirendi infundit cupiditatem. In quo excellere / vniuersis pulchrum videtur. sed paucorum est assequi. qui voluendo cogitationes / consilia examinando / non mediocriter impediunt laborem / ut ad illud beate honesteque viuendum peruenire possint. atque operibus appropinquare. Non enim qui dixerit (inquit) mihi. Domine domine / intrabit in regnum celorum. sed qui fecerit ea que dicit. Nam studia scientie sine factis / haud scio / an etiam inuoluat magis.

Primus igitur officii fons prudentia est. Cuius enim tam plenum officium quam deferre auctori studium atque reuerentiam. Cui tamen fons / et in virtutes derivat ceteras. Neque enim potest iustitia sine prudentia esse. cum examinare quid iustum / quidue iniustum sit / non mediocriter prudentie sit. Summus in utroque error. Qui enim iustum iudicat iniustum / iniustum autem iustum / execrabilis est apud deum. Ut quid abundant iusticie imprudens? Salomon ait? Neque iterum prudentia sine iustitia est. Pietas enim in deum / initium intellectus. Suo aduertimus / ab huius seculi translatum / magis quam inuentum sapientibus / quia pietas fundamentum est virtutum omnium. Iusticie autem pietas est prima in deum. secunda in patriam. tertia in parentes. Item in omnes. Sue et ipsa secundum nature est magistrum. Si quidem ab ineunte etate / ubi primum sensus infundi reperit / vitam amamus tamquam dei munus patriam / parentesque diligimus. Deinde equales / quibus sociari cupimus. Hinc caritas nascitur / que alios sibi preferit. non que reus que sua sunt. in quibus est principatus iusticie

ut errari in alio dicitur
et per se fieri

quod magis est in deo
aut in aliis quod magis est in se

Omnibus quoque animantibus / innascitur primo salutem
 tueri. cauere que noceat. expetere que prosint. ut pastum /
 ut latibula quibus se a periculo / umbribus / sole / defen-
 dant. Quod est prudentie. Succedit quoque: ut omnium
 genera animantium congregabilia natura sint. Primo
 generis sui ac forme consortibus. tum etiam ceteris. Ut
 boues videmus armatis / equos gregibus / et maxime
 pares paribus delectari. Ceruus quoque ceruis / et ple-
 runque hominibus adiungi. Jam de procerandi studio
 et sobolis / vel etiam generantium amore quid loquar / in
 quo est iusticie forma precipua? Liqueat igitur et has / et
 reliquas cognatas sibi esse virtutes. Siquidem et forti-
 tudo / que vel in bello tuetur a barbaris patriam / vel do-
 mi defendit infirmos / vel a latronibus socios / plena
 iusticie sit. Et scire quo consilio defendat / atque adiuuet
 captare etiam temporum et locorum oportunitates / pruden-
 tie ac modestie sit. Et temperantia ipsa sine prudentia mo-
 dum scire non possit. Opportunitatem noscere / et secundum
 mensuram reddere / sit iusticie. Et in omnibus istis mag-
 nanimitas necessaria sit. et quanta fortitudo mentis plerum-
 que et corporis. ut quae / quod velit implere possit.

Capitulum quartum Sex habens partes.

Iusticia igitur ad societatem generis humani / et
 ad communitatem refertur. Societatis enim ratio /
 diuiditur in partes duas. Iusticiam. et Beneficentiam /
 quam eandem liberalitatem et benignitatem vocant. Iusti-
 tia mihi excelsior videtur / liberalitas gratior. Illa
 censuram tenet. ista bonitatem.

Sed primum ipsum / quod putant philosophi iusticie mu-
 nus / apud nos excluditur. Dicunt enim illi / eam primam esse
 iusticie formam / ut nemini quis noceat / nisi lacessi-
 tus iniuria. Quod euangelii auctoritate vacuatur.

Et per hunc sensum hunc
 inuenitur et de ratione
 et de hunc sensum hunc

et per hunc sensum hunc
 inuenitur et de ratione
 et de hunc sensum hunc

et per hunc sensum hunc
 inuenitur et de ratione
 et de hunc sensum hunc

et per hunc sensum hunc
 inuenitur et de ratione
 et de hunc sensum hunc

et per hunc sensum hunc
 inuenitur et de ratione
 et de hunc sensum hunc

Vult enim scriptura / vt sit in nobis spiritus filii ho-
 minis / qui venit conferre gratiã / non inferre iniuriã
 Deinde formam iusticie putauerunt / vt quis commu-
 nia / idest publica pro publicis habeat / priuata pro
 suis. De hoc quidẽ secundũ naturã. Natura enim oia
 omnibz in cõmune profudit. Sic enim deus generari
 iussit oia / vt pastus oibus cõmunis esset. ⁊ terra ergo
 foret / omniũ quedã cõmunis possessio. Natura igit̃
 ius cõmune generauit. Usurpatio ius fecit priuati.
 Suo in loco aiunt placuisse Stoicis / que in terris gi-
 gnant / omnia ad vsus hominũ creati. homines aut̃
 hominũ cã eẽ generatos. vt ipi inter se aliis alii pro-
 desse possint. Vñ hoc / nisi de scripturis nostris dicen-
 dũ assumpserunt. Moyses enim scripsit / q̃a deus dixit
 faciamus hominẽ ad imaginẽ ⁊ similitudinẽ nostrã.
 ⁊ habeat potestã piscium maris / ⁊ volatiliũ celi / ⁊
 pecorũ oim / ⁊ reptantiũ super terrã. Et Dauid ait. Om-
 nia subiecisti sub pedibus eius / oues ⁊ boues vniuer-
 sas. insuper ⁊ pecora cãpi. volucres celi / ⁊ pisces ma-
 ris. Ergo omnia subiecta esse homini / de nostris didi-
 cerunt. ⁊ ideo censent / ppter hominẽ eẽ generata. Ho-
 minẽ quoq; hominis causa generatũ eẽ / in libris Mo-
 ysi reperimus / dicente dño. Non est bonum hominẽ
 esse solũ. faciamus ei adiutoriũ simile sibi. Ad adiu-
 mentum ergo mulier data est viro. que generaret. vt
 homo homini adiumento forz. Deniq; anteq; mulier
 formaretur / dictum est de Adam. Non e inuentus ad-
 iutor similis illi. Adiumẽtum enim homo / nisi de ho-
 mine habere nõ poterat. Ex omnibus igitur animali-
 bus / nullum animal simile / ⁊ vt absolute dicamus /
 nullus adiutor hominis inuentus est. Muliebris igitur
 sexus / adiutor expectabatur.

vñ pnd. i. 7. cap. 1. 17
 que vid. dicitur 17

⁊ confilicium graui capiatur / an superiore gratia / vel
 aliquo euentu. Si quidē uehementioribus hostibus / ⁊
 infidis / ⁊ his qui amplius leserint uehementior refer
 tur ultio. ut de Adianitis / qui per mulieres suas
 plerosq; peccare fecerant ex plebe iudeorū . unde dei
 in populum patrū iracūdia effusa ē. Et ideo factum
 est / ut nullum Moyses victor superesse pateret. *ps. 137. b.*
 Gabaonis autem / qui fraude magis q̄ bello tēptauerāt
 plebē patrū / non expugnaret Iesus . s; conditionis
 impositae afficeret iniuria. Syros uero / helizeꝝ / quos
 obsidētes in ciuitatē in duxerat / momentaria cecitate
 percussos / cum quo ingrederētur uidere nō possent /
 uolenti regi Israhel percutere nō acquiesceret. dicēs
 Non percuties / quos non captasti in gladio / ⁊ lan
 cea tua. Donec eis panē ⁊ aquā. ut manducēt ⁊ bibāt
 ⁊ remittāt. ⁊ eant ad dñm suū. ut humanitate puo
 cati / gratiā respēntarent. deniq; postea in terrā Isra
 hel / uentre pyrribate syrie destiterūt. Si ergo in bello
 iustitia ualet / quātomagis in pace seruāda ē. Et hāc
 gratiā ppheta his detulit / qui ad eum corripiēdum
 uenerāt. Sic enim legimus / q̄ in obsidione eius / mise
 rat Rex syrie exercitū suū / cognito q̄ Helizeus esset
 qui cōsiliis ⁊ argumētationibus eius obuiaret oībz.
 Quē uidēs exercitum syesi seruo pphete / de salutis
 periculo cepit trepidare. Cui dixit ppheta. Noli time
 re. quoniam plures nobiscum sunt / q̄ cū illis. Et ro
 gante propheta ut aperirētur oculi seruo aperti sunt
 Didit itaq; syesi totum montem equis repletum /
 ⁊ curribus / in circuitu helizei. Quibus descendētibz
 ait propheta. Percutiat dominus cecitate exercitum
 syrie. Quo impetrato / ad Syros dixit. Venite
 post me. ⁊ educam uos ad hominem quem queritis .

capitulum quintum
Et viderunt Helizeum. quem corripere gestiebant. et videntes tenere non poterant. Liqueat igitur etiam in bello fidem et iustitiam seruari oportere. nec illud decorum esse posse. si violetur fides. Denique etiam aduersarios: molli veteres appellatione nominabant. ut peregrinos vocaret. Hostes enim antiquo ritu peregrini dicebantur. Quod eque etiam ipsum de nostris assumptum dicere possumus. Aduersarios enim suos hebrei alio filios. hoc est alienigenas. latino appellabant vocabulo Denique in libro regnorum primo sic legimus. Et factum est in diebus illis. Couenerunt alienigenae in pugnam ad israhel

Fundamentum est ergo iustitiae fides. Iustorum enim corda meditantur fidem. Et qui se iustus accusat iustitiam supra fidem collocat. Nam tunc iustitia eius apparet si vera fateatur. Denique et dominus per Isaiam. Ecce (inquit) mitto lapidem in fundamentum syon. id est Christum in fundamentum ecclesiae. Fides enim omnium Christi. Ecclesia autem quaedam forma iustitiae est. commune ius omnium. in commune oratur. in commune operatur. in commune temptatur. denique qui seipsum quotidie sibi abnegat ipse iustus ipse dignus est Christo. Ideo et Paulus fundamentum posuit Christum ut supra eum opera iustitiae locarentur. quia fides fundamentum est. In operibus autem aut malis iniquitas. aut bonis iustitia est.

Capitulum quintum Tres habens partes.

Sed etiam de Beneficentia loquamur. que diuiditur etiam ipsa in Beniuolentiam et Liberalitatem. Ex his igitur duobus constat Beneficentia. ut sit perfecta. Non enim satis est beneuolle. sed etiam bene facere. Nec satis est iterum benefacere. nisi id ex bono fonte. hoc est bona voluntate proficiatur. hylarem enim datorem diligit deus. Nam si inuitus facias

que tibi merces est?
 potens ait hoc ego in
 parato inquit mihi
 In euangelio quo
 iuste liberalitas.
 gra confilio. ut prof
 so ad laurie effusion
 largiendum pures in
 bonuolentia. Officere
 si largians si qui col
 gregare capiat suo su
 ecclesia. Non est hoc pro
 tum qui aduersus vid
 iungit. aut ut aliqua p
 tur. Non probat largi
 si quis extorqueat. si in
 dum poterit nisi forte
 a qua omnia que fructu
 fides studio et credentia op
 nemum igitur habebat ill
 ritur. ut cum fide cohera
 tis. ne dicas te plus o
 bene enim opus est dic
 potestate est largiri qu
 soluit. et opus corru
 tione effertur. ut Ann
 rem eius. Sed extemolo
 fiet illa perfecta est in
 nigris. quod misericordie
 ne imponit operi suo.
 estimat. Dices quod mor
 quo opus suscipiat auu?

que tibi merces est? Unde apostolus generaliter. Si
volens ait hoc ago / mercedem habeo. Si inuitus / dis
pensatio inquit mihi credita est.

In euangelio quo p̄ multas disciplinas accepim⁹
iuste liberalitatis. Mulchrū ē igitur bñ uelle / et eo lar
giri consilio / ut prosis / nō ut noceas. Nā si luxurio
so ad luxurie effusionē / adultero ad mercedē adulterii
largiēdum putes / non ē bñficentia ista / ubi nulla ē
beniuolētia. Officere enim istud ē / non prodesse alteri
si largiaris ei qui cōspiret aduersus patriā qui con
gregare cupiat tuo sumptu perditos qui impugnēt
ecclesiā Non ē hec probabilis liberalitas / si adiuues
eum qui aduersus uiduā et pupillos graui decernit
iurgio. aut ut aliqua / possessiones eorū eripere cona
tur. Non probat largitas / si quod alteri largit / alte
ri quis extorqueat. si iniuste querat / et iuste dispēsan
dum putet. nisi forte (ut ille zacheus) reddas prius
ei quadruplū quē fraudaueris. et gencilitatis uicia /
fidei studio et credētis operatione compenses. Funda
mētum igitur habebat liberalitas tua. Hoc primuz q̄
ritur / ut cum fide cōferas. fraudem non facias obla
tis. ne dicas te plus conferre ut minus conferas.
Quid enim opus est dicere / fraus promissi ē? In tua
potestate est largiri / quod uelis. Fraus fundamentū
soluit. et opus corrumpit. Nunquid Petrus ita indigna
tione efferbuit / ut Annaniaz extingui uellet / uel uxo
rem eius? Sed exemplo eorum / noluit perire ceteros.
Nec illa perfecta est liberalitas / si iactantie causa
magis / q̄ misericordie largiaris. Affectus tuus / no
mē imponit operi tuo. Quomodo a te proficiscit / sic
existimat. Vides q̄ moralē iudicē habeas? Te consulit
quō opus suscipiat tuuz. mentē tuā prius interrogat

Lingua 9021

Ceterū dñs non vult sim' il effandi opes / sed dispen
 sari. nisi forte vt Elizeus. qui boues suos occidit. ⁊
 pavit pauperes ex eo quod habuit. vt nulla cura te
 neret domestica. sed relicta omnibus / in disciplinaꝝ
 se prophetica daret. Est etiā illa probāda liberalitas
 vt proximos seminis tui nō despicias / si egere cogno
 scas. Melius ē enim vt ipse subuenias tuis / quibus
 pudor est / ab aliis sumptū deposcere / aut alicui postu
 lare subsidiū necessitati. nō tñ vt illi ditiores eo fie
 ri velint / quod tu potes cōferre inopibus. Causa enī
 prestat. non gratia. Neꝫ enī ꝓpterea te dño dica
 si / vt tuos diuites facias. sed vt vitā tibi perpetuā
 fructu boni operis acquiras. ⁊ precio miserationis
 peccata redimas tua. Mutant se parū poscere. precū
 tū querunt. vite tue fructū adimere contēdunt. Et
 accusat qꝫ eā diuitē nō feceris : cum te ille velit eter
 ne vite fraudare mercedē. Consiliū s̄misimus. autori
 tatē petamus. Irimū neminē debet pudere / si ex diui
 te pauper fiat / dñꝫ largit' pauperi. quia Christꝫ pau
 per factus est / cum diues esset / vt nos sua inopia di
 taret. Dedit regulā quā sequamur. vt bona ratio sit
 exnanti patrimonio / si quis pauperū famem repulit
 inopiā subleuauit. Vnde ⁊ consiliū in hoc dō / apostolꝫ
 dicit. Hoc enim vobis vtile est / vt Christū imitemini
 Consiliꝫ bonis dat'. Corruptio errantes coerces. De
 niꝫ quasi bonis dicit / quia non tñ facere / sed ⁊ vel
 le cepistis ab anno p̄terito. Perfectorū vtrunqꝫ est.
 non pars. Itaqꝫ docet / ⁊ liberalitatē sine benivolētia
 ⁊ benivolētiā sine liberalitate nō eē perfectā. vnde
 ad perfectum hortatur / dicens. Nūc ergo ⁊ facere cō
 summate. vt quēadmodum prompta ē in vobis vo
 lūtas faciēdi / ita sit ⁊ perficiēdi / ex eo quod habetis.

Si enim voluntas prompta est/secundū id quod ha-
bet accepta est. non secundū id quod nō habet. Non
enim vt aliis reffectio sit. nobis autē angustia. sed ex
equalitate/in hoc tēpore. vt vestra abundātia sit ad
illorū inopiā/ vt illorū abundātia sit ad vestrā ino-
piā vt fiat equalitas. sicut scriptum ē. Sui multum/
nō abundauit. ⁊ qui modicū/nō minorauit. Aduertit
m⁹ quēadmodū/ ⁊ beniuolētiā/ ⁊ liberalitatē/ ⁊ mo-
dū cōp̄hendit/ ⁊ fructum atq; personas. Ideo mo-
dū/ quia imperfectis dabat consiliū. Nō enim patiū-
tur angustias/nisi imperfecti. Sed ⁊ si quis ecclesiam
nolēs grauare in sacerdotio aliquo cōstitutus / aut
ministerio/nō totū quod habet cōferat/ s; operet̄ euz
honestate quantū officio satis ē/ non tū mihi vt im-
perfectus videt̄. Et puto q̄ hic angustiam / non ani-
mi/ s; rei familiaris dixerit. De personis autē puto di-
ctum/ vt vestra abundātia sit ad illorū inopiā. ⁊ illo-
rū abundātia ad vestrā inopiā. Testis vt populi abū-
dantia/ sit bone operatōis/ ad illorū subleuandā alean-
di inopiā. ⁊ illorū abundantia spiritualis/ adiuuet in
plebe inopiā meriti spiritualis ⁊ conferat ei gratiam.
Vñ exēplum optimū posuit. Sui multū/nō abunda-
uit. ⁊ qui modicū/nō minuit. Bene hortatur ad offi-
cium misericordie omnes homines istud exēpluz. qm̄
qui plurimū auri possidet/non abundat. quia nihil
est quicquid in hoc seculo est. Et qui exigū habet/
nō minuit. quia/nihil ē quod amittit. Res sine dispē-
ditio ē/ q̄ tota dispendiū ē. Est etiā sic intellect⁹ bon⁹
Sui plurimū habet/ ⁊ si nō tonat/nō abūdat. Quia
quantūuis acquirat/ ecet semper qui plus cōcupiscit
Et qui exigū habet nō minuit. quia nō multum est/
quod pauperem pascit. Similiter ergo ⁊ ille pauper/

quod conferre spiritualia
habet nō abūdat. ⁊
Si etiā sic p̄ intelligit
cum quos accepisti
neuo maior est inter
eo/ qui minor ē in re
ore dei grātia corp⁹
eius potest aut mag
hēdere/ qui nō videt
pis/ montes trā ferre
granū sin ap̄s. Si al
ne mens eius tanto m
ū sunt/ qui ab alie
rati/ si nullā habuit
bet non minuit. quia
quos parū videt habe
Confiterenda etiā in l
Hōm̄ ⁊ etiā verecū
feribus plus largiari
viciā querere. Simili
luando promouens. ⁊
in egestate. ⁊ maxime
nitiā/ aut p̄seruante
amisse. Sed forte dic
de/ ⁊ preteritur. ⁊ u
pic. Et verum est/ q
tatem. Non est illud
in euangelijs/ de eo
Si quis ostium eius p
⁊ uat illi/ propter imp

Capitulum sextum

qui confert spiritualia pro pecuniariis / et si plurimū
 hēt grē / nō abūdat. Nō ei onerat grā. s; alleuat mētē
 S; etiā sic p̄t intelligi. Nō abundas o hō. Quāntū ē
 enim quos accepisti / et si tibi multum ē? Joannes quo
 nemo maior est inter natos mulierū: inferior tñ erat
 eo / qui minor ē in regno celoz. Hōtest et sic. Nō abū
 dat dei gratia corporaliter / quia spiritualis est. Quis
 eius potest / aut magnitudinē / aut latitudinē compre
 hēdere / quā nō videt? Fides si fuerit sicut granū sinā
 pis / montes trā ferre potest. et nō tibi dicatur ultra
 granū sinapis. Si abundet in te grā / nō ē ferendum /
 ne mens tua tanto munere incipiat extolli. quia mul
 ti sunt / qui ab altitidine cordis sui grauius corruē
 runt / q̄ si nullā habuisset dñi grā. Et qui parū ha
 bet / non minuit. quia nō ē corporeū ut diuidat. Et
 quod parū videt habenti / plurimū est / cui nihil deest
 Consideranda etiā in largiendo etas. atq; debilitas.
 Nōnunq̄ etiā verecūdia. que ingenuos prodit. ut
 senibus plus largiaris / qui sibi labore iam nō queūt
 victū querere. Similiter et debilitas corporis. et hec
 iuuanda promptius. Tum si quis ex diuitiis cecidit
 in egestatē. et maxime si nō vitio suo / sed aut latroci
 niis / aut p̄scriptione / aut calumniis / que habebat /
 amisit. Sed forte dicat aliquis. Cecus vno loco se
 det / et preteritur. et iuuenis validus frequenter acci
 pit. Et verum est / quia obripit propter importun
 tatem. Non est illud iudicii. sed teoii. Naz et domin9
 ait in euangelio / de eo qui iam clauserat ostium suū.
 Si quis ostium eius procacius pulset / quia surget. et
 dat illi / propter importunitatem.

Capitulum sextum Tres habens partes.

Dilectum quoque est propensorem eius haberi rationem/ qui tibi aut beneficium aliquod/ aut munus contulit/ si ipse in necessitate incidit. Sicut enim tam contra officium/ quam non reddere quod acceperis. Nec mensura pari/ sed ubertiore reddendum arbitror/ et pensandum usum beneficii. ut tanto subuenias/ quanto eius erumnam repellas. Etenim superior non esse in referendo/ quam in conferendo beneficio/ hoc est minorem esse. Sicut qui prior contulit/ tempore superior est. humanitate prior. Unde imitanda nobis est in hoc quoque natura rerum. que susceptum semen multiplicatione solet numero reddere. quam acceperit. Ideo tibi scriptum est. Sicut agricultura est homo insipiens. et tanquam vinea homo egenus sensu. Si reliqueris eum/ desolabitur/ sicut agricultura. Ergo etiam sapiens/ ut tanquam fenerata sibi maiorem mensuram semina suscepta/ restituat. Terra ergo/ aut spontaneos fructus germinat/ aut creditos ubertiore cumulo refundit ac reddit. Utrumque debes. quodam hereditario usu pareris. ne reliquaris/ sicut infecundus ager. Esto tamen ut aliquis excusare possit/ quod non dederit quod excusare potest/ quod non reddiderit. Non dare cui quam vix licet. non reddere vero non licet. Ideo pulchre Salomon ait. Si sederis cenare ad mensam potentis sapienter intelligere ea que apponunt tibi. et mitte manum tuam/ scies quod te oportet talia preparare. Si autem instabilis es/ noli occupare escas eius. Nec enim obtinet vitam falsam. Quas nos imitare cupientes sententias scripturarum/ offerre gratiam bonum est. At qui referre nescit/ durissimum. Humanitatis exemplum ipsa terra suggerit. Spontanea neos fructus ministrat/ quos non seueris. multiplicatum quoque reddit/ quod acceperit. Negare tibi pecuniam numeratam non licet. quod licet acceptam non referre gratiam.

In prouerbis quoq; habes / q; ita plurimum reuerti-
 tio ista gratie / apud dñm consueuit ualere / ut etiam
 in die ruine inueniat gratiã / qñ possunt sp̄p̄derare
 peccata. Et quid alius utar exēplis / cum dñs ip̄e re-
 muneratiōē uberiorē / sanctorū meritis in euāgelio
 polliceat / atq; hortet ut operemur bonū opus / dicēs
 dimitte / et dimittemini / date et dabit vobis / mensu-
 rã bonã / et confertã / et sup̄effluentē dabūt in sinū ve-
 strū? Itaq; et illud cōuiuuiū Salomonis / nō de cibis
 sed de operibus est bonis. Cuius enim melius epulantur
 animi / q̄ bonis factis? aut quid aliud / tã facile sūt in-
 storū explere mētes / q̄ boni operis cōscientia? Quis
 aut iocundior cibus q̄ facere voluntatē dei? Quē ci-
 bum / sibi solum dominus abundare memorabat.
 sicut scriptū est in euāgelio. Deus cibus est / ut faciã
 voluntatē patris mei / qui in celo est. Hoc cibo delect-
 te nūr. de quo ait p̄pheta / delectare in dño. Hoc cibo
 delectantur / qui superiores delectationes mirabili inge-
 nio cōp̄hendunt. qui p̄nt scire / qualis sit munda illa
 et intelligibilis mētis delectatio. Eodem ergo panes
 sapientie. et saturemur in verbo dei. quia nō in solo
 pane / s; in omni verbo dei vita est hominis facti ad
 imaginē dei. De poculo vero satis expressē dicit san-
 ctus Job. Sicut terra expectans pluuiã / sic et isti ser-
 mones meos. Pulchrum est ergo / ut diuinariū scriptu-
 rarū humescamus alloquio. et quasi ros / sic in nos v̄-
 ba dei / descendant. Cum igitur sederis ad illaz mēsam
 potentis / intellige quis ille sit potens. et in paradiso
 delectationis positus / atq; in conuiuio sapientie lo-
 catus / considera que apponūt tibi. Scriptura diuina
 conuiuuiū sapientie est. Singuli libri / singula sunt fer-
 cula. Intellige prius que habeant in ferculis dapes.

7 tunc mitte manū: vt ea que legis / vel acciperis a do
mino deo tuo / operibus exequaris. 7 collatā in te gra
tiā / officiū respōntes. vt Petrus 7 Paulus. qui eū
gēlizando vicem quandā largitori muneris reddide
rūt. vt possint singuli dicere. Gratia autē dei sum id
quod sum. 7 gratia eius in me egenā nō fuit. sed abū
dantius illis oībus laboraui. Alius ergo fructū acce
pti beneficii / vt aurū auro / argentū argento repēdit.
Alius laborē. Alius haud scio an etiā locupletius so
lum restituit affectum.

Quid enim si reddendi nulla facultas suppetit? In
beneficio referēdo / plus animus q̄ census operat. ma
gisq̄ p̄ponderat beniuolētia / q̄ possibilitas referēdi
muneris. Grā enim in eo ipso quod habet / refertur.

Adagna igit̄ beniuolentia. que etiā si nihil confe
rat / plus exibet. Et cū ī patrimonio nihil habeat / lar
git pluribus. Idq̄ facit sine vllō sui dispendio. 7 lu
cro oīm. Et ideo prestat beniuolentia supra ipam li
beralitatē. Ditiōr hec moribus / q̄ illa munerib9. Plu
res enim sunt / qui indigēt beneficio / q̄ qui abundāt.
Est autē beniuolentia / 7 cōiuncta liberalitati. a qua
ipā liberalitas pficiscit. cū largiendi affectū / sequi
tur largiēdi vsus. 7 separata atq̄ discreta. Vbi enī
deest liberalitas beniuolentia manet cōmunis quedā
parēs. oīm q̄ amicitia cōnectit 7 copulat. In cōsiliis
fidelis. in p̄speris leta. in tristibus mesta. vt vnusq̄s
q̄ beniuolentis se magis / q̄ sapientis credat consilio
vt Dauid cum esset prudentior / Jonathe tñ iunioris
consiliis acquiescebat. Tolle ex vsu hominum beniuo
lentiam. tanq̄ solem e mundo tuleris / ita erit quia si
ne ea vsus hominum esse non potest. vt peregrinanti
monstrare viam. reuocare errantem. deferre hospitium

Non igitur mediocris virtus. de qua sibi plaudebat
 Job dicens. Fortis non habitabat hospes. ianua mea
 omni venienti patebat. Aquâ de aqua pfluente dare
 lumen de lumine accendere. Beniuolentia itaq; in his
 est omnibus / tanq; fons aque reficiens sitientē. tāq;
 lumen quod etiâ in aliis luceat. nec illis desit qui de
 suo lumie aliis lumē accenderint. Est etiâ illa beniuo
 lentie liberalitas / vt si quod habes debitores / cyrogra
 phū scindens restituas / nihil a debitore consecutus de
 bitū. Quod exēplo sui / facere nos debere / Job sanctus
 ammonet. Nā qui habet / nō mutuat. qui non habet /
 nō liberat cyrographū. Quid igit; etiâ si ipse non exi
 gas / auaris hereditib; seruas / quod potes cū beniuolē
 tie tue laude / sine damno pecunie rēpresentare? Atq; vt
 plenius discutiamus / beniuolentia a domesticis pri
 mū pfecta personis / idest a filiis parentib; / fratrib;
 per diuinctionū grad; i ciuitatū peruenit ambitū. ⁊
 de paradiso egressa / mundū repleuit. Deniq; cum in
 viro ⁊ femina / beniuolentē deus posuisset affectū / di
 xit. Erunt ambo in vna carne. ⁊ in vno spiritu. Vñ
 Eva se serpenti credidit. qm̄ que beniuolentiâ accepe
 rat / maliuolentiâ esse non opinabat. Auget; beniuolē
 tia ceru ecclesie. fidei cōsortio. iniriandi societate per
 cipiente gratie. necessitudine. miseriorum communi
 ne. hec enim / etiam appellationes necessitudinum / re
 uerentiam filiorum / autoritatem ⁊ pietatem patrum
 germanitatem fratrum / sibi vendicant. Aulcum igit;
 tur ad cumulandam spectat beniuolentiam / necessitu
 do gratie. Adiuuat; etiam non parum / studia virtu
 rum. Siquidem beniuolentia etiam / morum facti simi
 litudinē. Deniq; Ionathas filij regis / imitabat; san
 cti Dauid mansuetudinē. propter quod diligebat eū.

Unde ⁊ illud/cū sancto sanctus eris/non solū ad cō-
uersationē/ sed etiā ad beniuolentiā deriuandū videt̃
Nā utiq; ⁊ filii Hœ simul habitabāt. ⁊ nō erat i his
morū cōcordia. Habitabāt etiā i domo patris Esau
⁊ Jacob. sed discrepabāt. Nō enim erat beniuolētia
inter eos/ que sibi preferret alterū. s; magis contētio
que p̃riperet benedictionē. Nā cum alter p̃durus/
alter māsuētus esset/ inter dispares mores ⁊ studia
compugnātia/ beniuolētia esse nō poterat. Nōde/ quia
sanctus Jacob/ paterne degenerē domus/ virtuti p̃fer-
re nō poterat. Nihil aut̃ tā cōsociabile/ q̃ cū equita-
te iustitia. que velut compar ⁊ sociā beniuolentie/ fa-
cit/ vt eos quos pares nobis credimus/ diligamus.
Habet aut̃ beniuolentiā fortit̃: dinē. Nā cuz amicitia
ex beniuolentie fonte procedat/ nec dubitat pro ami-
co/ gratia vite sustinere pericula. Et si mala (iquit)
mibi euenerit per illū/ sustineo. Beniuolētia etiā gladi-
um iracūdie/ extorquere cōsuevit. Beniuolētia facit/
vt amici vulnera vtiliora/ q̃ voluntaria inimici sint
oscula. Beniuolētia facit/ vt vnus fiat ex pluribus.
S̃m si plures amici sint/ vnus fiunt/ in quib; spūs
vnus/ ⁊ vna sentētia ē. Simul aduertimus etiā cor-
reptōnes in amicitis/ gratas esse. que aculeos habēt
dolores nō habēt. Cōpungimur enim censorii sermo-
nibus. sed beniuolētie delectamur sedulitate. Nō sum-
mā nō in ōnibus eadē semper officia debent̃. nec per-
sonarū semper/ sed plerunq; causarū/ ⁊ tēporum pla-
tōes sunt. vt vicinū quis iterdū magis/ q̃ fratrē ad-
iuerit. S̃m ⁊ Salomō dicit. Adeli; ē vicin; i p̃xio
q̃ frater lōge habitās. Et ideo plerūq; amici se beni-
uolētie q̃sq; omittit/ q̃ fratris necessitudini. Tm̃ va-
let beniuolētia/ vt plerūq; pignora vincat nature.

Capitulum septimū
De beniuolentiā
que dicitur excellor
⁊ domestica. Sed
officio tam alienū
peris officio. inren-
vius noster. sed ad
firi vt Jelis nate
nam rebus quoy be
Est itaq; foranū
q̃ in comitata virtutē
li. Alioquin foranū
na est. Sūo enim valli
nori opprimat. cū in
in iuncta sunt. spectan-
beneficē belli iuncte
comitē habuit in p̃tē
te mole corporis viri-
tis. arma quib; onera-
ueris magis/ q̃ alien-
reminis quo graui-
merent. postea nu-
ellam adorsus. Jreo
⁊ ad summam senecta-
eris. Tytanis susce-
mar agminibus. glori-
Seco non hoc sola pr-
lorum gloriam fore-
mā magnitudine at-
tra. recurrent virtutē
sola. conualuerunt de

Capitulum septimum Quattuor habens partes.

Patis copiose iusticie loco / honesti naturā ⁊ vim tractauimus. Nunc de Fortitudine tractemus. que velut excelsior ceteris / diuiditur in res bellicas / ⁊ domesticas. Sed bellicarum rerū studium / a nostro officio iam alienū videtur. quia animi magis / q̄ cor poris officio. intendimus. Nec ad arma iam spectat usus noster. sed ad pacis negocia. Adatores autē nostri / vt Iesus naue / Hyperboal / Samson / Dauio / sum mam rebus quoq; bellicis retulere gratiam.

Est itaq; Fortitudo velut excelsior ceteris. sed nū q̄ incomitata virtus. Non enim seipsam cōmittit si bi. Alioquin / fortitudo sine iusticia / iniquitatis mate ria est. Suo enim validior est eo promptior vt infe riorē opprimat. cū in ip̄is rebus bellicis iusta bella an iniusta sint / spectandū p̄tet. Nunq; Dauio / nisi lacescens bellū intulit. Itaq; prudentiā / fortitudinis comitē habuit in prelio. Nā ⁊ aduersus Goliā imma nē mole corporis virū / singulari certamine dimicatu rus / arma quib; oneraret / respuit. Virtus enī suis lacertis magis / q̄ alienis integumentis nititur. Den de eminus quo grauius feriret / ictu lapidis hostem interemit. postea nunq; / nisi consulto domino / bellum adorsus. Ideo in omnibus victor preliis / vs q; ad summam senectam manu promptus / bello ad uersus Tytanus suscepto / ferocibus bellator misce batur agminibus. glorie cupidus. incuriosus salutis

Sed non hec sola preclara fortitudo est / sed etiam illorum gloriosam fortitudinem accepimus / qui per fidem magnitudine animi / obstruxerunt leonum ora / extinxerunt virtutem ignis / effugerunt aciem gladii / conualuerunt de infirmitate fortes.

qui non comitatu ⁊ legionibus succincti/ cōmunē cū multis victoriā/ sed nuda virtute animi singularē de perfidis retulerūt triumphū. Quē isuperabilis Daniel qui circa latera sua rugientes nō expauit leones. ⁊ remebāt bestie. ⁊ ille epulabat. Nō igitur in virib⁹ corporis ⁊ lacertis tantummodo/ fortitudinis gloria ē/ sed magis in virtute animi.

Neq; in inferenda/ sed depellenda iniuria lex virtutis est. Sui enim non repellit a socio iniuriā si peccata est in vicio q̄ ille qui facit. Vñ sanctus Moyses/ hic prius orsus est/ temp tamēta bellice fortitudinis. Nā cū vidisset hebreū ab egyptio iniuriā accipientē/ defendit/ ita vt egyptiū sterneret. atq; in arena abscederet. Salomō quoq; ait. Eripe eū qui ducit ad mortem. Vñ igitur/ vel Tullius/ vel etiā Panetius/ aut ipse Aristoteles transtulerūt/ apertū est satis. quanq̄ etiā iis duobus antiquior dixerit Job. Saluū feci pauperē de manu potētis. ⁊ pupillū/ cui adiutor nō erat/ adiuui. Benedictio perituri in me veniebat. Nōne hic fortissimus/ qui tam fortiter percussit impetus diaboli/ ⁊ vicit euz virtute mentis sue. Neq; vero de eius dubitandū fortitudine/ cui dicit dñs. Accinge sicut vir lumbos tuos. suscipe altitudinē ⁊ virtutem. Omne autē iūrosam humiliato. Apostol⁹ quoq; ait. Habetis fortissimā cōsolationē. Est ergo fortis/ qui se in dolore aliquo cōsolat. Et reuera iure ea fortitudo vocat/ qm̄ vnusquisq; seip⁹ vicit/ irā cōtinet. nullis illecebris emollit/ atq; inflectit. nō aduersis perturbat. nō extollit secūdis. ⁊ quasi vëto quodā/ variariū rerū circūfert mutatōe. Quid autē excels⁹ ⁊ magnificentius/ q̄ exercere mentē/ afficere carnē/ in seruitutē redigere/ vt obediāt imperio/ cōsiliis obtēperet/

ut in aduendis laboribus / impigere exequatur pro
positum animi / ac voluntatem.

Capitulum octauum Quinq; habens partes.

Hec igitur prima vis fortitudinis (quontā in
duobus generibus fortitudo spectat' animi)
Primo ut externa corporis pro minimis habeat . 7
q̄si superflua / despiciēda magis q̄ expetenda ducat .
Secundo . ut ea que summa sunt / oēsq; res / in quibus
honestas 7 illud decorū p̄ponendū cernit' / p̄clara ani
mi intētiōe vsq; ad effectū persequat' . Sicut enī tā
p̄clarum q̄ ut ita animū informes tuū / ut neq; diui
tias / neq; voluptates / neq; honores in maximis cō
suetas / neq; in his studiū omne cōteras? Quod cum
ita affectus animo fueris / necesse ē / ut illud honestuz
ac decorū p̄ponendū . putes illiq; mentē intēdas tuā .
ut quicquid acciderit / quo frangi animi solēt / aut pa
trimoniū amissio / aut honoris imminutio / aut obrec
tatio infidelīū / q̄si superior nō sentias . Deinde / ut te
salutis ip̄ius pericula pro iustitia suscepta / nō moue
ant . hec vera fortitudo ē . quā habet christi athleta .
qui nisi leuissime certauerit / nō coronat' . An mediocre
videt' tibi preceptū fortitudinis? Tribulatio patien
tiā operat' . patiētia probationē . probatio aut' spem .
Vide quot certamina . 7 vna corona . Sed p̄ceptū non
dat / nisi q̄ ē s̄fortat' i Christo Jesu . cui' caro requiē
nō habebat . afflictio vndiq; . foris pugne . int' timo
res . Et q̄uis i periculis / i laborib; plurimis i carceri
b; / i mortib; posit' / aīo tñ nō frangebat' . s; p̄liaba
tur . ateo / ut potētior suis fieret infirmitatibus .

Itaq; considera quēadmodum eos qui ad officia
ecclesie accedunt / despicientiā rerū humanarū habere
deceat . Si ergo mortui esis cuz Christo / ab elemētis

huius mundi / quid adhuc velut viuētes de hoc mun-
do decernitis? Ne teneritis. ne actamiueritis. ne gu-
staueritis. que sunt omnia ad corruptelam ipō vsu.
Et infra. Si ergo cōsurrexistis cum Christo / que sur-
sum sunt querite. Et iterū. Adornate erga mēbra
vestra que sunt super terram. Et hec quidem adhuc
omnibus frōlibus.

Tibi autē fili / cōtempitū diuiciarū / p̄fanarū quo-
q; ⁊ anilitū fabularū suadet declinationē. nihil permit-
tens / nisi quod te exerceat ad pietatē. Quia corpora-
lis exercitatio / nulli rei vsui ē. pietas autē ad omnia
vtilis. Exerceat ergo te pietas ad iustitiā / continētiā
mansuetudinē. vt fugias iuuenilia opera / cōfirmat⁹
⁊ radicatus in gratia / Bonū fidei subeas certamen.
Non te implicēs negociis secularibus. qm̄ deo mili-
tas. Et enim si hi qui imperatori militāt / a susceptio-
nibus litiū / actu negotiorū forēsuz / vendicatōe mer-
cium / p̄hibentur humanis legib⁹ / quantomagis qui
fidei exercet militiā / ab omni vsu negotiationis absti-
nere debet. agilluli sui contētus fructibus / si habet. si
nō habet / stipēditorum suoz fructu. Siquidē bonus
testis ē / qui dicit iuuentis fui / ⁊ senui. ⁊ nō vidi iustū
derelictū. nec semē ei⁹ querēs panē. Ea ē enī trāquil-
litas animi ⁊ tēperantia / que neq; studio querēdi af-
ficī / neq; egestatis metu tangit. Ea ē etiā q̄ dicitur
vacuitas animi ab anguorib⁹ / vt neq; in doloribus
molliores simus / neq; in prosperis elatiores.

Quod si hi qui ad capeffandam Kemp. adhortan-
tur aliquos / hec precepta dant / quantomagis nos /
qui ad officium ecclesie vocamur / talia debemus age-
re / que placeant deo. vt ⁊ virtus Christi pretendat
in nobis / ⁊ ita simus nostro probatū imperatori /

... nostra arm
... in quibus peccat
... vobis peccati debet
... omnis culpa mot
... vobis relinquo op
... na bonella ⁊ decor
... Capitulum non
... Et quia in om
... bonum leo
... ne forte aggrediam
... equi (vnde nos tem
... uitate cecere / immo
... dominus. ne temere al
... dicitur offerat se per
... mox aut remittor an
... et nec rursus. ppter i
... fidem debet metu peric
... tantus. excedenda met
... ut nullis perturbari a
... franci molestis. nulli
... equidem sustinetur. s
... vobis suppletorū vinc
... in firmes autem tu
... vobis / ⁊ proponas
... simplici tormita / po
... vobis diligēte est / ve
... vobis / si quis potest
... vobis sunt ⁊ tanq; an
... vobis. ⁊ quid agere deb
... vobis duo ⁊ tria simi
... vobis aut cōiuncta ad
... vobis cuncta disponere a

ut mēbra nostra arma iusticie sint. Arma non carna-
lia/in quibus peccatum regnet/ sed arma fortia deo/
quibus peccatū destruat/ moriat caro nostra. ut in
ea omnis culpa moriat. ⁊ q̄si ex mortuis viuentes /
nouis resurgam⁹ operib⁹ ac moribus. hec sunt ple-
na honesti ⁊ decori officii/ stipendia fortitudinis.

Capitulum nonum Tres habens partes.

Sed quia in omnibus que agimus/ non solū q̄o
honestum/ sed etiam quid possibile sit querim⁹/
ne forte aggrediamur aliquid quod non possim⁹ ex
equi (vnde nos tempore persecutionis de ciuitate in
ciuitatē cedere/ immo ut verbo suo vtar fugere vult
dominus. ne temere aliquis dum martyriū desiderat
gloriam/ offerat se periculis / que fortasse caro infir-
mior aut remissior animus ferre ac tolerare nō que-
at. nec rursus p̄pter ignauā cedere quis/ ac deserere
fidem debet/ metu periculi) qua gratia p̄parandus ē
animus. exercenda mens. stabilienda ad constantiā.
ut nullis perturbari anim⁹ possit terroribus. nullis
frangi molestis. nullis suppliciis cedere. Sive diffici-
le quidem sustinentur. Sed quia omnia supplicia/ gra-
uorū suppliciorū vincunt formidine / ideo si consi-
lio firmes animum tuum / nec ratione discedendum
putes / ⁊ proponas diuini iudicii metum/ perpetui
supplicii tormēta/ potes animi subire tolerantia. Hoc
igitur diligētē est/ ut quis ita se comparet. Illud in
genti / si quis potest vigore mentis preuidere que fu-
tura sunt. ⁊ tanq̄ ante oculos locare quid possit acci-
dere. ⁊ quid agere debeat si ita acciderit/ diffinire. in
terdū duo ⁊ tria simul voluere. atmoq̄ cōiunctat/ aut
singula/ aut cōiuncta accidere posse. ⁊ aut singulis/
aut diuictis disponere acc⁹/ quos itelligat p̄ futuros

Fortis ergo est viri / non dissimulare / cū aliquid im-
mineat . se p̄tendere ⁊ tanq̄ explorare de specula qua
dam mētis . ⁊ obulare cogitatione prouida rebus fu-
turis ne forte dicat postea / ideo ista incidi / quia nō
arbitrabar posse euenire . Deniq; nisi explorent ad-
uersa / cito occupant . vt in bello / iprouisus hostis vix
sustinet . ⁊ si imperatos inueniat / facile opprimit . ita
animum / mala inexplorata plus frangunt .

In his igitur duobus / illa est animi excellētia . Vt
primum animus tuus bonis exercitatus cogitationi-
bus / mundo corde / quod verū ⁊ honestuz est videat .
Beati enim mundo corde . quia ipsi etiā deū videbūt .
atq; id quod honestum ē / solum bonum iudicet . Dein
de nullis perturbet occupationib; . nullis cupiditatibus
fluctuet . Neq; vero id facile quisq; facit . Suid
enim tam difficile q̄ despiceret / tanq̄ ex arce aliqua
sapiētie opes / aliaq; omnia / que plerisq; vident ma-
gna ⁊ preclsa? Deinde vt iudiciū tuū stabili ratione
cōfirmes : ⁊ q̄ iudicaueris leuia / tanq̄ nihil p̄futura
otēnas? Deinde vt si q̄o acciderit aduersi / idq; graue
⁊ acerbū putetur / ita feras / vt nihil p̄ter naturā acci-
disse putes / cum legeris / nudus suz natus nudus exi-
bo / que dominus dedit / dñs abstulit . ⁊ vtiq; ⁊ suos
amiserat . ⁊ facultates . seruesq; in omnibus personā
sapiētis ⁊ iusti / sicut ille seruauit qui ait / sicut domi-
no placuit / ita factum est / sic nomen domini benedic-
tum . ⁊ infra . sicut vna insipientium mulieruz locuta
es / si bona suscepimus de manu dñi / que mala sunt
non sustinebimus?

Non est igitur mediocris / nec discreta a ceteris
animi fortitudo / que bellum cum virtutibus gerat .
sed que sola defendat ornamenta virtutuz omnium .

⁊ iudicia custodiat. ⁊ que inexpiabili prelio / aduer-
 sus omnia vitia decernat. inuicta ad labores fortis
 ad pericula. rigidior aduersus voluptates. dura ad
 uersus illecebras / quib⁹ aurē deferre nesciat / nec (ut
 dicit⁹) que dicat. pecuniā negligat. auaritiā fugiat /
 tanq̄ labem quandā / que virtutem effeminet. Nihil
 enim tam cōtrariū fortitudini q̄ lucro vinci. Freqn-
 ter pulsus hostib⁹ / inclinata in fuga aduersariorum
 acie / dū exuuis cesoz capit⁹ pliator / iter ipos quos
 stravit miserādos occubuit. ⁊ triūphis suis deiecte le-
 giones dū spoliis occupant⁹ / hostem ī se reuocauerūt
 qui fugerat. Fortitudo igit⁹ / tā immanē pestem repel-
 lat ⁊ pterat nec temptet cupiditatibus. nec frangā-
 tur metu. quia virtus sibi cōstat / ut fortiter oīa per-
 sequat vitia / tanq̄ virtutis venena. Iracundiā ve-
 lut quibusdā ppulset armis / que tollat cōsiliū / ⁊ tā
 q̄ egritudine vitet. Glorie quoq̄ caueat appetentiā.
 que frequenter nocuit / immoderatus expectata. semper
 aut vsurpata. Sicut horū / sancto Job vel in virtute
 defuit / vel in vicio obrepit. Sūo laborē egritudinis
 frigoris / famis / pertulit. Sūo despexit salutis pericu-
 lum. Nunquid rapinis / diuitie coaceruare / de quib⁹
 tāta inopibus affluebāt. Nunquid auaritia / cēsus / aut
 voluptatis studia / cupiditatesq̄ excitauit. Nunquid
 triū regū iniuriosa cōtentio / vel feruorū contumelia
 in irā excussit. Nunquid gloria / sicut leuez exulit / qui
 imprecabat grauiā sibi / si vnq̄ vel nō voluntariā
 celauerit culpā / vel reuerit⁹ esset multitudinē plebis /
 quo minus ānunciaret eā in cōspectu oīm. Neq̄ enī
 cōsentanee sunt vitis virtutes. sed sibi cōstant. Suis
 igit⁹ tam fortis / q̄ sanctus Job. Cui Secundus adiu-
 dicari potest / qui parem vix reperitur.

Capitulum decimum Tres habens partes.

Sed fortasse aliquos bellica defixos gloria tenet
ut putent solam esse prelialem fortitudinem. et
ideo me ad hec deflexisse / quia illa nostris defor. Quod
fortis Iesus naue / ut vno prelio quinque reges cap-
tos sterneret cum populis suis? Deinde cum aduersus
Gabaonitas surgeret prelium / et vereretur / ne nox impe-
diret victoriam / magnitudine metus et fidei clamauit
Stet sol. Et stetit / donec victoria consummaret. De-
deon in trecentis viris / de ingenti populo / et acerbo
hoste reuexit triumphum. Jonathan adolescens / virtu-
tem fecit in magno prelio. Suid de Machabeis loquar?
Sed prius de populo dicam patrum / qui cum essent parati
ad repugnandum pro templo dei et pro legitimis suis
dolo hostium die lacessit sabbati / maluerunt vulne-
ribus offerre nuda corpora / quam repugnare / ne viola-
rent sabbatum. Itaque omnes leti se morti obtulerunt.
Sed Machabei considerantes / quod hoc exemplo gens om-
nis posset perire / sabbato etiam ipsi cum in bellum pro-
carent / vlti sunt innocentium necem fratrum suorum. unde
postea simulatus Rex Antiochus / cum bellum accederet
per duces suos / Lisyam / nichanorem / Gorgiam / ita cum
Orientalibus suis / et Assyriis attritus est cepit / ut
quadraginta et octo milia in medio campi / a tribus
millibus prosternerent. Virtutem ducis Jude Macha-
bei / de vno eius milite considerate. Namque Eleasarum / cum
supereminentem ceteris elephantem lorica vestitum re-
gia aduerteret / arbitratus quod in eo rex esset / cursu
concitus in medium legionis se proripuit. et ab iccto
clipeo utraque manu interficiebat bestiam. atque intravit
sub eam. et subiecto gladio / interemit eam. Itaque cadens
bestia / oppressit Eleasarum. atque ita mortuus est.

Quanta igitur virtus animi / primo ut mortem non time-
 ret / deinde ut circumfusus legionibus inimicorum / inco-
 fertos raperet hostes / mediis penetraret agmen / et com-
 tempta morte ferocior / abiecto clipeo utraque manu
 vulnerate molem bestie subiret / ac sustineret / post in-
 tra ipsam succederet / quo pleniore ferret ictu / cuius ru-
 ina / inclusus magis quam oppressus / suo est sepultus tri-
 umpho? Nec fefellit opinio virum. Quis regius fefelle-
 rit habitus. Tanto enim virtutis spectaculo defixi ho-
 stes / inermem occupatum incurfare non ausi / pro casum
 ruentis bestie / si trepidauerunt / ut impares se omnes
 unius virtuti arbitrarent. Demum Rex Antiochus
 Lisye filius / qui centum viginti hominum milibus arma-
 tus venerat / et cum triginta duobus elephantis / ita ut
 ab ortu solis per singulas bestias velut montes qui
 dum armorum corusco tanquam lampadibus argentibus re-
 fulgerent / unius territus fortitudine pacem rogauit.
 Itaque Eleasar heredem virtutis sue pacem reliquit
 Sed hec triumphatorum sint.

Verum quia fortitudo non solum secundis rebus / sed
 etiam aduersis probatur / spectemus Iude machabei exitum
 Is enim post victum Nichanorem regis Demetrii ducem
 securior / aduersus viginti milia exercitus regis / cum
 nonagenis viris bellum aduersus / volentibus his cedere /
 ne multitudine opprimerentur / gloriosam magis mor-
 tem quam turpem fugam suavit. ne crimen (inquit) nostre re-
 linquamus glorie. Itaque commisso prelio / cum a primo
 ortu die i vesperam dimicaret / dextere cornu quo vali-
 dissimam manum aduertit / hostium aggressus facile auertit
 Sed dum fugientis sequebatur a tergo / vulneri locum prebuit. Ita
 gloriosorem triumphis locum mortis inuenit. Quid ionathas fratrem
 eius attexamus / qui cum parua manu aduersus exercitus regios

pugnans / desertus a suis / et cum duobus tantum relictus / repa-
rauit bellum / auerit hostem / fugitantes suos ad societates
reuocauit triumphum habens fortitudinem bellicam / in quo
non mediocri honesti ac decori forma est / quod mortem ser-
uituti proferat ac turpitudini / Suid autem de martirum di-
ca passionibus / Et bene longius vagem / num minorem
de superbo rege antiocho machabei pueri reuexerunt tri-
umphum / quam parentes proprii / Si qui tamen illi armati / isti si-
ne armis uicerunt . Stetit inuicta septem puero-
rum chorus regis cincta legionibus . Defecerunt supplicia /
cesserunt terrores . non defecerunt martires . Alius corum
capitis exitus / speciem mutauerat / uirtute auxerat . Alius lin-
guam iussus amputandam proferre / respondet . Non solos
dominus audit loquentes / qui audiebat ad Moysen tacentem .
Plus audit tacitas cogitationes suorum / quam voces omnium
Lingue flagellum times / flagellum sanguinis non times /
Habet et sanguis uocem suam / qua clamat ad deum . sicut
clamauit in abel . Suid de matre loquar / que spectabat
leta filiorum / quot funera tot trophea / et morientium uo-
cibus tanquam psallentium cantibus delectabat / pulcher-
rimam uentris sui cytharam in filiis cernens / et pietatis
armoniam omni lyre numero dulciorem / Suid de Pi-
mis loquar / qui ante palmam uictorie acceperunt / quam sen-
sum nature / Suid de sancta agneta / que in duarum ma-
ximarum rerum posita periculo . castitatis et salutis / ca-
stitatem protexit / salutem cum immortalitate commutauit /
Non pretereamus etiam sanctum Laurentium . qui cum ui-
deret Sixtum episcopum suum ad martirium duci / flere cepit
non passionem illius / sed suam remansionem . Itaque his
uerbis appellare cepit . Quo progredieris sine filio
pater / Quo sacerdos sancte sine diacono properas
tuo / Numquam sine ministro sacrificium offerre consueuerat

Quid in me ergo displicuit pater? Nū degenerē p̄ba
 ſi? Experire certe/ utrū idoneū miniſtrū elegeris. Cui
 cōmiſiſti dñici ſanguinis cōſecratione/ cui cōſummā
 dñi cōfortiū ſacramentoz/ huic ſanguinis tui cōfor
 tiū negas. Vtce ne periclitet iudiciū tuū duz fortitu
 do laudat. Abieccio diſcipuli detrimentū eſt magiſtri
 Quid q̄ illuſtres preſtātesq; viri / diſcipulorū certa
 minibus / q̄ ſuis vincūt? Deniq; abrahā filiū obtulit.
 Petrus Stephanū premisit. ⁊ tu pater / oſtēde in filio
 virtutem tuā. Offer quē erudiſti. vt ſecurus iudiciū
 tui comitatu nobili peruenias ad coronā. Tunc Six
 tus ait. Non ego te fili derelinquo ac deſero. ſed ma
 iora tibi debent certamīa. Nos quaſi ſenes / leuioꝝ
 pugne curſum recipimus. te q̄ſi iuuenē / manet glorio
 ſior de tyranno triūphus. Adox venies. ſlere deſiſte.
 poſt triduuꝝ me ſequeris. Inter ſacerdotem ⁊ leuitā
 hic mediꝝ numerus decet. Non erat tuū ſub magi
 ſtro vincere / q̄ſi adiutorē quereres. Quid cōfortium
 paſſionis mee expetis? Totam tibi hereditatē eius di
 mitto. Quid p̄ſentiā meā requiris? Infirmi diſcipuli
 magiſtrū precedāt. fortes ſequantur. vt vincāt ſine
 magiſtro / qui nō indigent magiſterio. Sic ⁊ Helias
 Helieū reliquit. Tibi ergo cōmendo noſtre virtutis
 ſucceſſionē. Talis erat cōtentio digna ſane. de qua cer
 tarent ſacerdos ⁊ miniſter / quiſ prior pateretur pro
 Chriſti nomine. In fabulis ferūt tragicis / excitatos
 theatri magnos eſſe plauſus / cū ſe Hilades Dreſtem
 diceret / Dreſtes (vt erat) Dreſtē ſe eē aſſeueraret. ille
 vt p̄ Dreſte necaret / Dreſtes ne Hiladē p̄ ſe pateret
 necari. S; illis nō licebat viuere / q; vterq; eēt parici
 diū reꝝ. alter q̄ feciſſet. alter q̄ auidiſſet. Hic Laurē
 tiū ſanctū / ad hoc nullꝝ vrgebat / niſi amor deuotōis.

Tamen post triouum ⁊ iſe / cum illuſo tyranno im
poſitus ſuper craticulaꝝ exurerecur / aſſum eſt (inqt)
verſa. ⁊ māduca Ita vtruce aī / vincebat ignis naturā

Cauendum eſt reor / neouꝝ aliqui nimia glorie du
cunt cupiditate / inſolentius abutantꝝ poteſtatibus.
Et plerunqꝝ auerſos a nobis animos genitliū / in ſtu
dia perſecutionis excitent / atqꝫ inflāment ad iracun
diā. Itaqꝫ vt illi perſeuerare poſſint ⁊ ſupplicia vin
cere / quātos perire faciunt? Proſpiciendū etiā / ne ad
ulantibꝫ apertamꝫ aurē. Emolliri enī adulatōe / non
ſolū fortitudinis nō eſſe / ſed etiam ignaute videtꝝ.

Capitulū vndecimū Duas habens partes.

Quoniam de tribus virtutibus diximus / reſtat
vt de quarta virtute dicamus. que temperācia
ac moeſtia vocatur. In qua maxime tranquillitas
animi / ſtudiū manſuetudinis / moderationis gratia /
honesti cura / decoris cōſideratio / ſpectatꝝ ⁊ queritꝝ.

Ordo igitꝝ quidam vite nobis tenēdus eſt. vt a ve
recundia / prima quedā fundamenta ducantꝝ. que ſo
cia ac familiaris eſt mentis placiditati / proteruiam
fugitās / ab omni aliena luxu / ſobrietatem diligit. ho
neſtatem fouet. decorū illud requirit. Sequatꝝ conuer
ſationis electio. vt adiungamur ꝑbatiffimis quibus
qꝫ ſenioribus. Nāqꝫ vt equaliū vſus dulcior / ita ſe
nū tutior eſt qui magiſterio quodaz ⁊ ductu vite / co
lorat mores atoleſcentium / ⁊ velut murice probita
tis inficit. Namqꝫ ſi hi qui ſunt ignari locorum / cuz
ſolleribus viarum iter adoriri geſſiunt / quantoma
gis atoleſcentes cum ſenibus tehent nouum ſibi iter
vite aggredi / quo minus errare poſſint. ⁊ a vero
tramite virtutis deflectere. Nihil enim pulchrius /
qꝫ eoſdem ⁊ magiſtros vite / ⁊ teſtes habere.

Suerendū etiam in omni actu / quid personis / tempo
 ribus conueniat atq; etatibus / quid etiā singulorum
 ingenis sic ac commodū. Sepe enim quod alterū de
 cet alterū nō decet. Aliud iuueni aptū. aliud seni. Ali
 ud in periculis. aliud rebus secundis. Saltauit ante
 archā dñi Dauid. non Samuel. Nec ille reprebensus.
 sed magis iste laudatus. Mutauit vultum contra re
 gem. cui nomen Achis. At hec si remota fecisset formi
 dine quo minus cognosceretur / nequaquā leuitatis re
 p̄bensiōe carere potuisset. Saul quoq; vallat⁹ choro
 prophetarū / etiā ip̄e prophetauit. ⁊ de solo quasi in
 digno memoratū est / ⁊ Saul inter p̄phetas. Unusq; s̄
 q; igit̄ suū ingeniu; nouerit. ⁊ ad id se applicet / quod
 sibi aptū elegerit. Itaq; prius quid sequatur cōside
 ret. Non solum nouerit bona sua / sed etiā vitia cog
 noscat / equalem se iudicem sui p̄beat / ut bonis inten
 dat / vitia declinet. Alius distinguendē lectioni apti
 or / alius psalmo gratior / alius exorcisandis qui ma
 lo laborant spiritu sollicitior / alius sacrario oportu
 nior habet. hec omnia spectet sacerdos. ⁊ quod cuiq;
 congruat / id officii deputet. Suo etenim vnūquēq;
 suū ducit ingeniu / aut quod officium decet / id maiore
 implet gratia. Sed id cū in omni vita difficile sit / tñ
 in nostro actu difficilimū est. Amat enī vnusquisq;
 sequi vitā parentū. Deniq; pleriq; ad militiā ferunt /
 quorū militauerunt parentes. alii ad actiones diuer
 sas. In ecclesiastico vero officio nil rari⁹ iuenias / q̄
 eū qui sequat̄ institutū patris vel quia grauis deter
 ret actus / vel quia in librica etate difficilior abstine
 tia / vel quia alacri adolestētie videt̄ vita obscurior
 ⁊ ideo ad ea cōuertunt̄ studia / que plausibilia ar
 bitrant̄. Presentia quippe plures / q̄ futura p̄ferūt.

Illi autem presentibus/nos futuris militamus. unde
quo prestantior causa/eo debet esse cura attentior.

Capitulum duodecimum Duas habens partes.

Teneamus igitur verecundiam. et eam que totius
vite ornatu attollit modestiam. Non enim medio
cre est/rebus singulis modum seruare/atque impartire
ordine. in quo vere preluet illud quod decoru dicitur
quod ita cum honesto iungitur/ut separari non queat. Si
quidem et quod decet/honestu est/et quod honestu est/de
cet. ut magis in sermone distinctio sit/ quam in virtute
discretio. Differre enim ea inter se/ intelligi potest. ex
plicari non potest.

Et ut conemur aliquo eruere distinctionis/ bone
stas velut bona valitudo est/ et quedam salubritas est
corporis. decet autem tanquam venustas et pulchritudo. Si
cut ergo pulchritudo supra salubritate ac valitudi
ne videtur excellere/ et tamen sine his esse non potest/ nec villo
separari modo. quam nisi bona valitudo sit/pulchritu
do esse ac venustas non potest/ sic honestas decoru illud i
se continet/ ut ab ea profectum videatur. et sine ea esse non
possit. Velut salubritas igitur totius operis actusque no
stri/honestas est et sicut species/est decoru. quod cum
honestate confusum/opinione distinguitur. Nam et si in
aliquo videatur excellere/ tamen in radice est honestatis. sicut
flore precipuo. ut sine ea decidat. in ea floreat. Gaudet
enim honestas / nisi que turpitudinem quasi mor
tem fugiat? Gaudet vero inhonestum/nisi quod ardi
tatem ac mortem afferat? Virente igitur substantia
virtutis / decorum illud tanquam flos emicat. quia ra
dix salua est. At vero propositi nostri radice vitio
sa / nihil germinat. Habes hoc in nostris aliquato
expressius. Dicit enim David / dominus regnavit.

decorem induit. Et apostolus ait. Sicut in die/hone
 ste ambulate. quod grece dicitur Eustomos. Hoc autē
 proprie significat/bona habitudo. bona species. De
 ergo primū hominem euz conderet/bona habitudine
 bona membrorū compositione formauit/7 optimam
 ei speciem dedit. remissionem non dederat peccatorū .
 Sed postea q̄ renouauit eum spiritu/7 infudit ei gra
 tiam/qui venerat in serui forma. 7 in hominis specie
 assumpsit decorem redemptionis humane. Et ideo di
 cit propheta. dñs regnauit. decorem induit. Deinde
 alibi dicit. Te decet hymnus deus in syon. hoc est di
 cere/honestū est/ ut te timeamus/te diligamus/te pre
 cemur/te honorificemus. Scriptū est enim. Omnia ve
 stra honeste fiant. Sed possumus 7 hominē timere. di
 ligere. rogare. honorare. Hymnus specialiter deo di
 citur. Hoc tanq̄ excellentius ceteris credere est decoꝝ
 quod deferimus deo. Mulierez quoq; in habitu orna
 to orare conuenit. s; specialiter eam decet orare vela
 tam. 7 orare promittentem castitatem cum bona con
 uersatione.

Capitulū tredecimū Tres habens partes.

Est igitur decorū quod preeminet. cuius diuisio
 gemina est. Nā est decorū quasi generale/ quod
 per uniuersitatez fundit honestatis. 7 quasi in toto
 spectat corpore. Est etiā speciale/qd ī parte aliq̄ emi
 net. Illud generale/ita ē/ac si equabile formā/atq; uni
 uersitatē honestatis/in ōni actu suo habeat cōtinen
 tem. cū omnis sibi eius vita consentat. nec in/ulla aliq̄
 re discrepat. Hoc speciale/cum aliquem actum in suis
 habet virtutibus preeminentem. Simul illud aduer
 te / q̄ 7 decorum est / secundum naturam uiuere. secū
 dum naturā tegere. 7 turpe est/quod sit extra naturā

Aut enim apostolus quasi interrogans / decet mulierem non
velata orare deum? Nec ipsa natura docet nos. Quod
vir quidem si comam nutriat / ignominia est illi. quam com-
tra naturam est. Et iterum dicit. Mulier vero si capillos
habeat / gloria est illi. Est enim secundum naturam / quam
quidem capilli pro velamine sunt. Hoc est enim natura
le velamen. Personam igitur et spectem / nobis natura ipsa
dispensat / quam seruare debemus. ut in aequo et innocentiam cu-
stodire possimus. nec acceptam / nostram malitiam mutare

Habes hunc decorem generalem / quia fecit deus mun-
di istius pulchritudinem. Habes et per partes. quia cum
faceret deus lucem et diem / noctemque distingueret / cum
conderet celum / cum terras et maria separaret / cum solem
et lunam et stellas constitueret lucere super terram / pro-
bavit singula. Ergo decorum hoc / quod in singulis mun-
di partibus elucebat / in vniuersitate respicendum. sicut
probat. Sapientia dicens. Ego eram cui applaudebat
cum letaretur orbe perfecto. Similiter ergo et in fabri-
ca humani corporis / grata est vniuscuiusque membri
portio. Sed plus in commune compositio membrorum apta
delectat / quod ita sibi quadrare et conuenire videantur.

Si quis igitur equalitatem vniuersae vite / et singularium
actionum motos seruet / ordinem quoque / et constantiam di-
ctorum atque operum / moderationemque custodiat / in eius
vita decorum illud excellit / et quasi in quodam speculo
elucet. Accedat tamen suavis sermo. ut conciliet sibi affec-
tum audientium gratumque se vel familiaribus vel civibus / vel
si fieri potest omnibus prebeat. neque adulantem se /
neque adulandum cuiusque exhibeat. Alterum enim callidi-
tatis est. vanitatis alterum. Non despiciat quod
de se vnusquisque / et maxime vir optimus sentiat.
hoc enim modo discit bonus. deferre reuerentiam.

Etiam neglegere bonum
conclusionis est. quod
in neglegentia. Ceterum
liber et colerandus
solum se cauetur / ita
in quibus est appetit
pete impetu vnde gra-
pete. prius est. Non m-
atque nature est. Ceterum
tu. Altera in ratione
liber obediunt. sicut
lo magisterio ceterum
et vnde bene dominat
mus esse. ne quod ceterum
quod omnino / cuius
solum recedere. Neus em
reducitur in ab obibus
in quo possumus nos
tore in omni appetit
liberum est lege nature
fuculatoris est ita plem
ceterum ac ratione / neque
atque ceterum. itaque ceterum
ceterum constantia. ceterum
ceterum. Perturbat enim
ceterum. et itaque offerat
ceterum illa sentit aunge n-
ceterum plerumque non solum
ceterum ceterum inflamma-
ceterum ceterum timore.
ceterum ceterum. Nec cum
ceterum ceterum. Ceterum
ceterum ceterum. Ceterum

Nam negligere bonorum iudicia/vel arrogantie/vel
 dissolutionis est. quoz alterū superbie ascribit. alte
 rū negligentie. Caucaat etiā motus animi sui. Ipse enī
 sibi: et obseruandus et circūspiciendus ē. et ut aduer
 sum se cauend⁹/ita etiā de se tuēdus. Sunt enī mot⁹/
 in quib⁹ est appetitus ille/qui quasi quodā prorūm
 pit impetu vnde grece horne dicit⁹/ qd vi quodā se re
 pēte p̄ripiat. Nō mediocris in his/vis quōdam animi
 atq; nature est. Sue nū vis gemina ē. Vna in appeti
 tu. Altera in ratione posita. que appetitū refrenet. et
 sibi obedientē p̄stet. et ducat quo velit. et tanq̄ sedu
 lo magisterio edoceat/ quid fieri/ quid vitari oportet
 at/ ut bone dominatrici obtēperet. Solliciti enīz debe
 mus esse/ ne quid temere/ aut incuriose geramus. aut
 quicq̄ omnino/ cuius probabilem nō possumus rati
 onem reddere. Actus enī nostri causa/ et si nō omnibus
 redditur/ tū ab omnibus examinatur. Hec vere habemus/
 in quo possumus nos excusare. Nā si vis quēdā na
 ture in omni appetitu sit / tū idem appetitus rationi
 subiectus ē lege nature ip̄is. et obedit ei. Vnde boni
 speculatoris ē/ ita p̄tendere animo/ ut appetitus neq;
 p̄currat ratione/ neq; deserat. ne p̄currendo perturbet
 atq; excludat. eāq; deserendo/ destituat. Perturbatio
 tollit cōstanciā. destitutio p̄dit ignaviā/ accusat pi
 griciā. Perturbat enī mente/ latius se ac lōgius fūdit
 appetit⁹. et tāq̄ efferato ip̄etu/ frenos rōis nō suscipit
 nec illa sentit aurige moderamiā/ quib⁹ possit reflecti
 Vnde plerūq; nō soluz animus exagitat⁹/ amittit⁹ ra
 tio/ sed etiā inflammat⁹ vultus vel iracūdia vel libi
 dine. pallefcit timore. voluptate se nō capit. et nimia
 gestit letitia. Hec cum fiunt/ abūicitur illa naturalis
 quedam censura/ grauitasq; morum. nec teneri p̄t illa

que in rebus gerendis atq; cōsiliis / sola p̄ autoritatē
suā / ⁊ ad illud quod deceat tenere constantiā . Graui
or autē appetitus ex indignatione nimia nascit̄ . quaz
accepte plerūq; accendit iniurie dolor . De quo satis
nos p̄ salmi quē in prefatione posuimus precepta in
struūt . Pulchre autē ⁊ hoc accidit / vt scripturi de Of
ficiis / ea prefationis nostre assertōne vteremur / que
⁊ iōa ad Officiū magisterium pertineret .

Capitulū decimūquartū Duas habens partes .

Sed quia supra (vt oportebat) prestinximus
quēadmodum vnusquisq; cauere possit / ne exci
tet̄ accepta iniuria / verētes ne prefatio plixior fie
ret / nunc de eo vberius disputandū arbitror . Locus
enim opportunus ē / vt in partibus temperatiē dica
mus / quēadmodū reprimat̄ iracundia . Tria itaq; ē
genera hominū iniuriam accipientū / in diuinis scrip
turis demonstrare volumus si possumus . Vnū est eo
rum quibus peccator insultat / cōiuriat̄ in nequitia
his quia deest iustitia / pudor crescit / auget̄ dolor .
Horū similes / plurimi de meo ordine . de meo numero
Nam mihi infirmo / si quis iniuriā faciat / forsitā (li
cet infirmus) donem iniuriā meam . Si crimen obici
at / nō sum tantus / vt sim cōtētus conscientia mea /
etiā si me eius obiecti alienū nouerim . sed cupio ablu
ere ingenii pudoris notā tanq̄ infirmus . Ergo oculo
lum pro oculo / ⁊ dentē pro dente exigo . ⁊ cōiuriū cō
uitio rependo . Si vero is sum qui proficiā / ⁊ si non
dum perfectus / nō retorqueo cōtumeliā . Et si ifluat
ille conuitiū / ⁊ inundet aures meas contumelus / ego
taceo . ⁊ nil respondeo . Si vero perfectus sum (ver
bi gratia loquor . Nam veritate infirmus sum) Si
ergo perfectus sum / benedico maledicentem .

sicut benedicebat et Paulus. qui ait. *Maledicamur. et benedicimur.* Audierat enim dicentē / diligite inimicos vestros. orate pro calūmiantibus et persecuentibus vos. Ideo autē Paulus persecutionē patiebat / et sustinebat quia vincebat et mitigabat humanū affectū proposita mercedis gratia. ut filius dei fieret / si dilexisset inimicū. Tūc et sanctū dauid in hoc quoque genere virtutis imparē Paulo nō fuisse edocere possumus. Sui primo quidē / cū malediceret ei filius Gemi / et crimina obiceret / tacebat / humiliabat / et silebat a bonis suis. hoc est honorū operū cōscientia. Deinde expetebat maledici sibi / quia maledicto illo / diuinā acquirebat misericordiā. Vide autē quōdā humilitatem / et iustitiam / et prudentiā emerente a dōno gratie reseruauerit. Primo dixit / ideo maledicit mihi / quia dñs dixit illi / ut maledicat. Habes humilitatē. quia ea que diuinitus imperant / equanimiter quasi seruul⁹ ferenda arbitrabat. Iterū dicit. Ecce filius meus / qui exiit de ventre meo / querit animā meā. Habes iustitiam. Si enim a nostris grauiora patimur / cur indignè ferimus / que inferuntur ab alienis? Tertio ait / dimitte illū ut maledicat. quā dixit illi dñs / ut videat humiliationem meā. et retribuat mihi dominus pro maledicto hoc. Nec iam solum conuulsiatē percussit / sed et lapidantem et sequentem / illesum reliquit / quin etiam post victoriam petenti veniam libenter ignouit. Quod ideo inferui / ut euangelico spiritu / secundum dauid non solus iofensum / sed gratum fuisse conuulsianti docerem. et delectatum potius / quā exasperatum iniuriis / pro quibus mercedem sibi reddendam arbitrabatur.

Sed tamen quāuis perfectus / atque perfectiora querebat. Incalescebat iniurie dolore quasi homo.

sed vincebat quasi bonus miles. tolerabat quasi athleta fortis. Patientie autem finis. promissorum est expectatio. Et ideo dicebat. Notum fac mihi domine finem meum. et numerum dierum meorum. / quis est. ut sciam quid desit mihi. Finem illum querit promissorum celestium. vel illum quoniam unusquisque surget in suo ordine. primitie Christus. Deinde hi qui sunt Christi. qui in adventu eius crederunt deinde finis. Tradito enim regno deo et patri. et evacuatis omnibus potestatibus (ut apostolus dixit) perfectio incipit. Hic ergo impedimentum. Hic infirmitas etiam perfectorum. illic plena perfectio. Ideo et dies illos requirit vite eterne qui sunt. non qui pretereunt. ut cognoscat quid sibi desit. que terra sit repromissionis. perpetuos fructus ferens. que prima apud patrem mansio. que secunda. et tertia. in quibus pro ratione meritorum unusquisque requiescat. Illa igitur nobis expectanda. in quibus perfectio. in quibus veritas est. Hic umbra. hic imago illic veritas. Umbra in lege. imago in euangelio. veritas in celestibus. Ante agnum offerebat. offerebatur vitulus. nunc Christus offert. Sed offert quasi homo. quasi recipiens passionem. et offert se ipse quasi sacerdos ut peccata nostra dimittat. Hic in imagine. ibi in veritate. ubi apud patrem pro nobis quasi advocatus interueni. Hic ergo in imagine ambulamus. in imagine videmus. illic facie ad faciem. ubi plena perfectio. quia perfectio omnis in veritate est. Ergo dum hic sumus. seruiamus imaginem. ut ibi perueniamus ad veritatem. Sit in nobis imago iustitie. sit imago sapientie. qui a veniet ad illum diem. et secundum imaginem estimabimur. Non inueniat in te aduersarius imaginem suam. non rabiem. non furor. In his enim imago nequitie est. Aduersarius enim diaboli. sicut leo rugiens. querit quem occidat. quem deuoret.

Non inueniat auri cupiditatem. nō argenti aceruos
 non victorū simulacra. ne auferat tibi vocem liberta-
 tis. Vox enim libertatis illa est/ vt dicas. Veniet hu-
 ius mundi princeps. ⁊ in me inueniet nihil. Itaq; si
 securus es/ q; in te nihil inueniat/ cum venerit perfru-
 tari/ dices illud quod dixit ad Laban Jacob patriar-
 cha. Cognosce/ si quid tuorū est apud me. Adhuc be-
 atus Jacob. apud quē nil Laban suū potuit reperire
 Abscōderat enim Rachel simulacra deorū eius/ aurea
 ⁊ argentea. Itaq; si Sapiētia/ si fides/ si cōtemp-
 tus seculi/ si gratia tua abscōdat omnē perfidiā/ beatus
 eris. quia nō respicias inuinitates. ⁊ insanias falsas
 An mediocre est tollere vocē aduersario/ vt arguēdi
 te nō possit habere autoritatē? Itaq; qui nō respicit
 inuinitates/ nō conturbat. Cui enim respicit/ cōtur-
 bat ⁊ vanissime quidē. Quid ē enim cōgregare opes/
 nisi vanum? quia ca duca q̄rere/ vanū est satis. Cum
 aut cōgregaueris/ quis sciat an possidere liceat tibi?
 Nōne vanū est. vt mercator noctibus ac diebus con-
 ficiat iter/ quo aggregare possit thesauri aceruos/ mer-
 ces exeret/ conturbet ad preciū ne forte minoris vē-
 dat q̄ emerit/ ancupet locorū precia/ ⁊ subito/ aut lo-
 trones in se inuidia famose negociationis excitet/ aut
 non expectatis serenioribus flatibus/ dū lucrū que-
 rit/ in naufragium impatiens more incidat? An non
 cōturbat etiā ille vane/ qui summo labore coaceruat
 qd̄ nesciat cui heredi relinq̄t? Sepe qd̄ auar⁹ summa
 exegerit sollicitudinē/ p̄cipiti effusidē dilacerat heres
 luxurios⁹. ⁊ diu q̄sita/ turpis eluo p̄ntiū cec⁹/ futuri
 iprouit⁹/ qd̄ā absorbet voragine. Sepe etiā sperat⁹
 successor inuidiā partite acq̄rit hereditatis. ⁊ celeri obi-
 tu: extraneis auidē successionis trāscribit cōpendia.

Quid ergo vane araneā texit / que inanis ⁊ sine fructu est / ⁊ tanq̄ casses suspendis inutiles diuitiarū copias? Que q̄si fluant / nihil p̄sunt immo exuūt te imaginē dei. ⁊ induūt terreni imaginē. Si tyrāni aliquis imaginē habeat / nōne obnoxius ē damnationi? Tu de pontis imaginē eterni imperatoris. ⁊ erigis in te imaginē mortis. Ecce nagis de ciuitate anime tue imaginē diaboli. ⁊ attolle imaginē Christi. hec in te fulgeat. in tua ciuitate / hoc est in anima / resplendeat. que obliterat victorū imagines. De quib⁹ dauid ait. Domine in ciuitate tua / ad nihilum deducis imagines eorū. Cū enī p̄uixerit hierusalē dñs ad imaginē suam tunc aduersariorum omnis imago deletur.

Capitulū decimūquintū Quattuor habēs partes.

Quod si euangelio dñi etiā populus ip̄e ad despiciētiam opum infortunatus atq̄ institutus ē / quā tomagis vos leuitas oportet terrenis nō teneri cupi ditantibus / quorū deus portio est. Nā cū diuideret a Moysē possessio terrena populo patrū / excepit leuitas dñs a terrene possessionis cōsortio / q̄ ip̄e illis eēt funiculus hereditatis. Vñ ait dauid. Dñs pars hereditatis mee / ⁊ calicis mei. Deniq̄ sic appellat leuita ip̄e me⁹. vel ip̄e p̄ me. Magnū ergo mun⁹ ei⁹ / ut de eo dñs dicat / ip̄e meus. Vel quēadmodum petro dixit / de statere in ore piscis reperto / tabis his pro me ⁊ te.

Inde ⁊ apostol⁹ cum ep̄m dixisset debere esse sobriū / pudicū / ornatum / hospitalem / docibilem / non auarū / nō litigiosū / domus sue bene prepositum / ad didit / diacones similiter oportet esse graues. non bilignes nō multo vino deditos. nō turpe lucrum secantes. habentes misterium fidei in conscientia pura.

si aut probent
non habere. noue
aliter fit a vno
fiteat. nō solum
Deet eni actui q̄
exstimatione ne
stri altari. cog
o dñm veneret
dñi vbi mīta p
De castimonie
pena permittit
ē nō terrare cōiug
monē. Sicut plerū
mūteratū cōiugū
nis rogantia impo
ceste nō soleat si l
Seco intelligere debe
nō p̄. lex abolen nō
est. Sicut culpe est
legis est in cōiugio
cor esse vituatiōis.
quod nōnū aut ebt
nec vllō cōiugali co
regri corpore inco
cōsortio coniuga
Sicut eo nō pre
leis / cum ministe
filios susceperunt
quando per intern
Extamen castificat
aut monū. ut ad sa
nō testamento legim

Et hi autē probent̄ primū. ⁊ sic ministrent/ nullū cri-
men habētes. Nouertim⁹ quāta ī nobis requirāt. vt
abstinēs sit a vino minister dñi. vt testimonio bono
fulciat̄. nō solū fideliū/ s; etiā ab his qui foris sunt.
Decet enī actū operūq; nostroz/ testē esse publicam
existimatiōē. ne deroget̄ muneri. vt qui videt mini-
strū altaris/ cōgruis ornatū virtutib⁹/ autorē p̄dicz
⁊ dñm veneret/ qui tales seruos habeat. Laus enī
dñi/ vbi mūda possessio/ ⁊ inocens familie disciplina.

De castimonia autē quid loquar/ qm̄ vna tm̄/ nec re-
petita permittit̄ copula? Et in ip̄o ergo cōiugio lex
ē/ nō iterare cōiugiū. nec secūde cōiugis sortiri cōiun-
ctiōē. Quod plerisq; mirū videt̄/ cur etiā an̄ bap-
tis-
mū/ iterati cōiugiū ad electionē numeris ⁊ ordinatio-
nis p̄rogatiuā impedimenta generent̄/ cū etiā delicta
obesse nō soleāt/ si lauacri remissa fuerint sacramēto.
Sed intelligere debemus/ quia bap-
tismo culpa dimit-
ti p̄t. lex aboleri nō p̄t. In coniugio/ nō culpa/ s; lex
est. Quod culpe est igit̄/ in bap-
tismate relaxat̄. quod
legis est in cōiugio/ nō soluit. Sūo autē potesthorta-
tor esse viduitatis. qui ip̄a cōiugia frequentauerit?
Inoffensuz autē exhibendū/ ⁊ immaculatū ministeriū
nec ullo cōiugali cetu violandū cognoscitis/ qui in-
tegrī corpore/ incorrupto pudore/ alieni etiā ab ip̄o
cōsortio coniugali/ sacri misterii gratiam recepistis.
Quod eo nō preterii/ quia in plerisq; abdicioribus
locis/ cum ministerium gererent/ vel etiam sacerdotiū
filios susceperunt. ⁊ id tanq̄ vsu veteri defendunt.
quando per interualla dierum sacrificium deferebat̄
Et tamen castificabatur etiam populus per biduum
aut triouū. vt ad sacrificiū pur⁹ accederet. vt ī vete-
ri testamento legimus. ⁊ lauabat vestimenta sua.

Si in figura tāta obseruātia/quāta in veritate? Dis
ce sacerdos atq; leuita/ q̄o sit lauare vestimenta tua.
vt mundū corp⁹/ celebrādis exhibeas sacramētis. Si
popul⁹ sine ablutōe vestimētōz suoz. phibebat accē
dere ad hostiā suā/ tu illotus mēte/ pariter ⁊ corpore/
audes ꝑ aliis supplicare/ audes ꝑ aliis ministrare?

Non mediocre officiū leuitaz/ de quib⁹ dicit dñs
Ecce eligo leuitas de medio filioz israhel/ pro dī pri
mo genito aperiente vuluā in filius israhel. redēptio
nes eoz/ erunt isti. ⁊ erūt mibi leuite. Adibi enī sancti
ficauī primogenitū i terra egypti. Cognouim⁹/ quia
nō inter ceteros leuite computant⁹ sed dōibus ꝑferun
tur/ qui eligunt⁹ ex dōibus. ⁊ sanctificant⁹ vt primoge
nita fructuū atq; primitie. que dño deputant⁹. i qui
bus est votoz solutio/ ⁊ redemptio peccatorū. Non
accipies eos (inquit) inter filios israhel. ⁊ cōstitues
leuitas super tabernaculū testimonii/ ⁊ super dīa va
sa ei⁹ astare/ ⁊ super ea q̄cunq; sunt in eo. Ipsi tollāt
tabernaculū/ ⁊ dīa vasa eius. ⁊ ipsi ministrēt in eo. ⁊
in circuitu tabernaculi castra ipsi cōstituant⁹ ⁊ ꝑ mouē
do/ tabernaculū ipsi deponāt leuite. ⁊ cōstituēdo castra
rursūm ipsi tabernaculū ipsi statuāt. Alienigena qui
cūq; accesserit/ morte moriat⁹. Tu ergo electus ex dñi
numero filioz israhel. inter sacros fruct⁹ quasi pri
mogenit⁹ estimat⁹. ꝑposit⁹ tabernaculo/ vt ꝑtendas
i castris s̄cītatis ⁊ fidei ad q̄ si alienigena accesserit
morte moriet⁹. posit⁹ vt operias archā testamētī. Nō
enī oēs alta misterioz vidēt. q̄a operiūt a leuitis. ne
videāt q̄ videre non debēt. ⁊ sumāt q̄ seruare nō pos
sunt. Adoyse deniq; circumcisionem vidit spīrita
lem. sed operuit eā. vt in signo/ circumcisionem ꝑe
scriberet. Vidit ⁊ a sumā veritatis ⁊ sinceritatis.

theie passionem
sima veritate. C
mī immolatione
rium fira sue sub
quod cōsumit ē
est sapientie. con
quod est iustitie.
aris. quod est for
sōbriūm ꝑtes.
Quartus tract
nestorum inter se
tas tres continet.
Et virt
etia bi q
periore d
sapientia
quod manere nō p
menti aut Christi
pietie. vt Salom
ac timor dñi. Et le
ges proximū aut
officia in societate
mī illud decorū est
mētē tā q̄ mōbi
ueris auctori reb
adumeta hōim o
aut peccata/ aut of
te pater i vrb mī
deligatū liberes. C
tū amittere qui
Sed interuim
conuatio fit aut q

Vidit passionem dñi. Operuit a simis corporalibus /
 a sima veritatis. Operuit passionem dñi / agni vel vi
 tuli immolatione. Et boni leuiter seruauerunt miste
 rium fidei sue sub hoc tegmine. ⁊ tu mediocre putas /
 quod commissum ē tibi? Prima / vt alta dei videas. qđ
 est sapientie. deinde / vt excubias p̄ populo deferas.
 quod est iusticie. Castra defendas. tabernaculūq; tue
 aris. quod est fortitudinis. Te ipsum continentem ac
 sobrium prestes. quod est temperantie.

Quartus tractatus de comparatione duorum ho
 nestorum inter se. vnicum habet capitulū / quod par
 tes tres continet.

Hec virtutū genera principalia / cōstituerūt
 etiā hi qui foris sunt. Sed cōmunitatis / su
 periorē ordinē q̄ sapientie / iudicauerūt. cū
 sapientia fundamentū sit / iusticia op̄ sit /
 quod manere nō p̄t / nisi fundamentū habeat. Funda
 mentū autē Christus ē. Prima ergo fides est. que ē sa
 pientie. vt Salomō dicit secus patrē. Initiū sapien
 tie timor dñi. Et lex dicit / diliges dñm deū tuū / dili
 ges proximū tuū. Dulchrū ē enim / vt gratiā tuā atq;
 officia in societate humani generis cōferas. Sed pri
 mū illud decorū est / vt quod habes p̄ciosissimū / hoc ē
 mētē tuā (q̄ nihil hēs p̄stantis) deo deutes. Cū sol
 ueris autori debitū / licet vt opera tua ī beneficētiā / ⁊
 ad iumēta hoīm cōferas. atq; op̄ feras necessitatib;
 aut pecūia / aut officio / aut etiā quocūq; mūere. qđ la
 te patet ī vrō misterio. Pecūia / vt subuenias. debito
 obligatū liberares. Officio / vt seruāda suscipias / q̄ me
 tuit amittere qui deponenda credidit. Officiū est igit̄

Sed interdum (cur depositū seruare. ac reddere.
 cōmutatio fit / aut tpe / aut necessitate vt nō sit officii